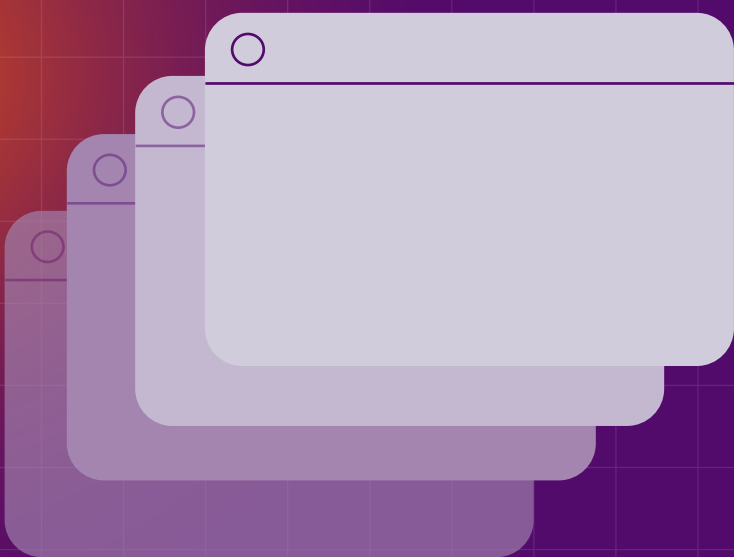

Rapport om Digital vold mot Kvinner

SAMMENDRAG OG
ANBEFALINGER
SEPTEMBER 2024

Finansiert av Den europeiske union. Synspunktene som kommer til uttrykk i denne rapporten, tilhører imidlertid kun forfatteren og gjenspeiler ikke nødvendigvis synspunktene til Den europeiske union. Den europeiske union kan ikke holdes ansvarlig for disse synspunktene.

ANSVARLIGE:

Virginia Dalla Pozza
Hovedforfatter

Maria João Faustino
Vitenskapelige bidrag

Iliana Balabanova
President i EWL

Yvonne Redín
Grafisk design

Mary Collins
Generalsekretær i EWL

**Laura Kaun, Irene Rosales,
Alexia Fafara, Veronica
Zaboia, Maria João Faustino**
Bidragsyttere

Veronica Zaboia
Prosjektkoordinator

Funded by
the European Union

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

FORKORTELSER

BM

Bærekraftsmålene

DSA

Forordning om digitale tjenester

DV

Digital vold

DVMK

Digital vold mot kvinner

DVMKJ

Digital vold mot kvinner og jenter

EIGE

Det europeiske institutt for kjønnslikestilling

EMK

Den europeiske menneskerettskonvensjonen

EPRS

Europaparlamentets forskningstjeneste

ER

Europarådet

EWL

Den europeiske kvinnelobbyen

FN

De forente nasjoner

FRA

Den europeiske unions byrå for grunnleggende rettigheter

GREVIO

Ekspertgruppen for tiltak mot vold mot kvinner og vold i hjemmet

IKT

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

KBV

Kjønnsbasert vold

KDT

Koordinator for digitale tjenester

KI

Kunstig intelligens

PV

Partnervold

TBV

Teknologibasert vold

TBVMK

Teknologibasert vold mot kvinner

VH

Vold i hjemmet

VLOP

Svært stor digital plattform

VLOSE

Svært stor søkemotor

VMK

Vold mot kvinner

VRD

Direktiv om ofres rettigheter

Vold mot kvinner (VMK) er et uttrykk for menns herredømme og makt over kvinner, med den hensikt å frata dem stemmen, kontrollere deres liv, kropp og seksualitet og «holde dem nede»

Menns vold mot kvinner eksisterer i mange former og er en del av et voldsmønster som er forankret i det patriarkalske samfunnet. Det finnes ikke ett eneste land i verden hvor kvinner og jenter ikke utsettes for vold av menn, og det finnes ingen deler av kvinners liv som er utelatt fra trusselen om eller realiteten av slike voldshandlinger.

Den digitale verden er intet unntak. Ifølge EIGE¹ har én av ti kvinner opplevd en eller annen form for digital vold siden de fylte 15 år.

Å bekjempe digital vold forutsetter klare internasjonale lover og politiske tiltak, ettersom den digitale verden er uten landegrenser. Vi trenger en helhetlig tilnærming med juridiske verktøy for å forebygge digital vold og beskytte ofre, ansvarliggjøre teknologiselskapene og iverksette

koordinerte tiltak for å utfordre sexisme og de kulturelle normene som styrker menns herredømme over kvinner. Pornoindustrien er en del av denne problematikken. Det er aldri kvinners ansvar å forhindre menns vold mot kvinner.

Dette dokumentet er et sammendrag av Den europeiske kvinnelobbyens (EWL) «Report on Cyberviolence against women: Policy Overview and Recommendations», som er tilgjengelig på engelsk.

Rapporten bygger på EWLs misjon, visjon og prinsipper: Kvinners rettigheter er menneskerettigheter og omfatter solidaritet, autonomi, deltagelse og inkludering.

FORMÅL OG METODE

Denne rapporten er ment som en oppfølging til rapporten og ressurspakken [#HerNetHerRights²](#) fra 2017, og har som mål å komme med anbefalinger til politikere og andre aktører for å bekjempe digital vold mot kvinner (DVMK).

Rapporten har **fem hovedmål**:

- Gi innsikt i DVMK og de viktigste kjennetegnene.
- Undersøke det juridiske og politiske rammeverket for DVMK på internasjonalt, europeisk og nasjonalt nivå.
- Identifisere de viktigste utfordringene på dette området.
- Presentere eksempler på gode løsninger for å håndtere DVMK.
- Komme med anbefalinger til EU-institusjoner og medlemsland om hvordan de kan bekjempe DVMK.

Forskningen som ligger til grunn for denne rapporten, ble gjennomført i perioden mars-mai 2024. Følgende metoder ble brukt:

- **Litteraturgjennomgang:** En grundig gjennomgang av studier, rapporter, artikler, nettsteder, databaser og prosjekter om DVMK, utgitt av internasjonale, europeiske og nasjonale aktører.
- **Juridisk og politisk gjennomgang:** En grundig gjennomgang av juridiske og politiske dokumenter på internasjonalt, europeisk og nasjonalt nivå for å kartlegge lover og politiske verktøy som kan være relevante for DVMK.
- **Intervjuer med interessenter:** Intervjuer med fem sentrale interessenter fra ulike sektorer (akademia, institusjoner og frivillige organisasjoner) for å utforske spesifikke deler av rapporten.

DIGITAL VOLD MOT KVINNER (DVMK)

Digital vold (DV) er bruk av nettbasert teknologi og kommunikasjonsteknologi for å utøve, muliggjøre eller true med vold mot enkeltpersoner.³ Definisjonene av DV varierer mye, ikke bare fra land til land, men også mellom sentrale aktører på dette området, noe som resulterer i ulike terminologier og målemetoder. Digital vold mot kvinner (DVMK) er en form for **kjønnsbasert vold**.⁴ Forskning viser at DV har en klar **kjønnsdimensjon**: Kvinner er mer utsatt for visse former for kjønnsrelatert vold i digitale sammenhenger, noe som gjenspeiler et lignende mønster som vold mot kvinner (VMK) i den fysiske verden.⁵ DV er forankret i den samme ulikheten mellom kjønnene som VMK utenfor den digitale sfæren.⁶ Digitale rom forsterker og intensiverer **systemiske, strukturelle ulikheter mellom kjønnene**, i tillegg til giftig maskulinitet, som driver frem alle former for VMK.⁷

I henhold til EUs rådgivende komité for like muligheter for kvinner og menn,⁸ og ifølge EWL, er DV en del av et **kontinuum av VMK**. Det eksisterer ikke i et vakuum, men stammer fra og bidrar til å opprettholde flere former for vold utenfor den digitale sfæren.⁹ Vold på og utenfor nettet henger ofte sammen.¹⁰

DVMK er like skadelig som vold utenfor den digitale sfæren. Samtidig har den noen egenskaper som gjør den spesielt farlig. **Den har stor rekkevidde og sprer seg raskt**, noe som gjør det vanskelig å kontrollere hvilken type informasjon som deles på digitale måter. **Anonymiteten** som er forbundet med digitale og virtuelle rom, gir brukerne muligheten til å handle uten konsekvenser. Dette gjør at volden er **vanskelig å bekjempe** og kan **retraumatisere** ofrene.

Gjerningspersonene kan være ofrenes partnere eller eks-partnere, familiemedlemmer, venner eller anonyme personer. **Konsekvensene av DVMK kan være like alvorlige som vold utenfor den digitale sfæren**.¹¹ Ofrene trekker seg ofte tilbake fra den digitale sfæren, blir tause og isolerte og går dermed glipp av muligheter til å bygge videre på utdanning, karriere og støttenettverk.¹²

VIKTIGE FORMER FOR DVMK

Rapporten presenterer de viktigste formene for DVMK, men disse bør ikke betraktes som separate kategorier, ettersom hver form for DVMK henger sammen med andre former, både på og utenfor nettet, i henhold til konseptet om voldens kontinuum. Rapporten erkjenner også at formene for digital vold er i stadig utvikling, spesielt med tanke på den raskt skiftende digitale sfæren.

MEST UTBREDETE FORMER:

Data om de mest utbredte formene for DV varierer fra studie til studie, avhengig av metoden og definisjonene som brukes, samt hvilket geografisk område man ser på. Likevel ser det ut til at **netthets, digital personforfølgelse, deling av intimt materiale uten samtykke og hatefulle ytringer** er de mest utbredte formene.¹³

ØKENDE TRUSLER:

Bruken av kunstig intelligens (KI), virtuell virkelighet og nettspill blir stadig mer truende for kvinner. Bruken av KI har bidratt til en kraftig **økning i seksuelle digitale forfalskninger (også kjent som «deepfakes»)**.¹⁴ **En EPRS-studie fra 2021 viser at KI-verktøy for å lage seksuelle digitale forfalskninger utvikler seg raskt. Disse verktøyene blir stadig billigere, mer avanserte og enklere å få tak i.**¹⁵ World Economic Forums Global Risks Report 2024¹⁶ peker på feilinformasjon, primært i form av «deepfakes», som den største kortsiktige risikoen verden står overfor de neste to årene.

Kjønnsdimensjonen ved dette fenomenet er veldokumentert. Seksuelle digitale forfalskninger er nesten utelukkende rettet mot kvinner.¹⁷ De fleste deepfake-videoer som sirkulerer på nettet, inneholder seksuelle bilder av kvinner. **Det er anslått at mellom 90 % og 95 % av alle «deepfakes» viser nakenhet eller seksuelt eksplisitte handlinger;**¹⁸ hvorav hele 90 % omhandler kvinner.¹⁹

På samme måte blir 3D-animasjonsteknologi stadig bedre til å generere videoer med en kvalitet som tilsvarer KI-baserte «deepfakes».²⁰ Noen deepfake-programmer kombinerer KI-bildegenerering og 3D-animasjon. Et eksempel på dette er **avatar-teknologier**, som brukes til å animere 3D-modeller av hodet eller hele kroppen til en person. Bruken av 3D-avatarer har økt i metaverset, samtidig som det rapporteres om flere tilfeller av **kvinner som blir utsatt for seksuelle overgrep og trakassering av 3D-avatarer.**²¹

Etter hvert som flere kvinner tar del i **nettspillmiljøer**, øker antallet rapporter om seksuell trakassering på nettet. Disse miljøene anses som noen av de **mest urettferdige nettmiljøene for kvinner.**²²

MAKROFORMER:

Selv om det finnes mange ulike former for DVMK, med ulike definisjoner på tvers av ulike land og aktører, er det mulig å identifisere noen **makrokategorier**. Disse inngikk i det første eu-

Mannofæren er et nettverk av mannsdominerte nettmiljøer som fremmer menns rettigheter og interesser, samtidig som de sprer kvinnefiendtlige ideologier, samt antifeministiske og sexistiske holdninger.

ropeiske direktivet om vold mot kvinner, vedtatt i april 2024, og består av følgende: deling av intimt eller manipulert materiale uten samtykke, digital personforfølgelse, digital trakassering og digitale oppfordringer til vold eller hat.

ANDRE FORMER:

Rapporten beskriver også andre former for DV, som «google bombing», «sealioning» osv. Listen er ikke uttømmende, ettersom nye former stadig dukker opp i takt med økende digitalisering og rask teknologisk utvikling. Rapporten beskriver blant annet «mannofæren» og pornografi.

Mannofæren er et nettverk av mannsdominerte nettmiljøer som fremmer menns rettigheter og interesser, samtidig som de sprer kvinnefiendtlige ideologier, samt antifeministiske og sexistiske holdninger. De gir kvinner og feminister skylden for ulike samfunnsproblemer. Mange av disse miljøene oppfordrer til bitterhet, eller til og med hat, mot kvinner og jenter.²³ **Pornografi** fremmer skadelige stereotyper i sin fremstilling av kvinner. Produksjon og salg av pornografi bidrar til vold mot kvinner og spiller en viktig rolle i å forme menns og

kvinnens relasjonelle forestillinger. I tillegg skaper det en oppfatning om vold som noe seksuelt tiltrekkende. Forskning viser at amerikanske delstater med større distribusjon av pornografiske blader også har flere voldtekter.²⁴

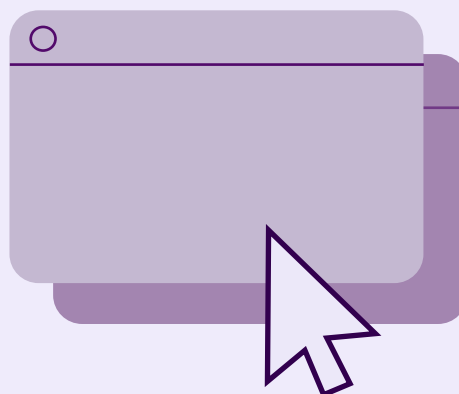
UTBREDELSE

Mangelen på felles definisjoner og målemetoder for DV gjør det vanskelig å vurdere omfanget av problemet.²⁵ Til tross for metodologiske mangler og forskjeller har man likevel gjort noen forsøk på å måle DV både i EU og internasjonalt.

På internasjonalt nivå finnes det en global rapport²⁶ som oppsummerer resultater fra undersøkelser om DVMKJ fra 2018 og fremover. Denne rapporten estimerer at mellom 16-58 % av kvinner har opplevd DVMK. Economist Intelligence Unit fant at 38 % av kvinner har blitt utsatt for digital vold og at 85 % av kvinner som tilbringer tid på nettet, har vært vitne til digital vold mot andre kvinner.²⁷

Mangelen på data og forskning om DVMK er også et stort problem i Europa. EUs byrå for grunnleggende rettigheter (FRA) gjorde i 2014 og 2019 noen forsøk på å kartlegge omfanget av enkelte former for DVMK.²⁸ Undersøkelsen fra 2019²⁹ viste at 13 % av kvinner hadde blitt utsatt for netthets i løpet av de siste fem årene. I tillegg utførte HateAid en undersøkelse i 2021.³⁰ Her ble 2 000 personer mellom 18 og 80 år fra alle EU-land spurt om sine erfaringer med digital vold. Resultatene viste at 50 % av unge voksne (18-35 år) i EU påvirkes av hat på nettet; 30 % av kvinner i EU frykter at falske intime bilder av dem kan bli delt uten deres samtykke; og 80 % av respondentene gir en dårlig vurdering av digitale plattformer.³¹

På **nasjonalt nivå** har over halvparten (53 %) av kvinner i alderen 18-34 i Tyskland, Frankrike og Spania vært utsatt for bildemisbruk. Blant disse kvinnene rapporterte 82 % at de følte seg mindre trygge, og noen vurderte å trekke seg helt fra digitale rom.³² I Frankrike sier mer enn 4 av 10 at de har vært utsatt for netthets.³³

KJØNNSDIMENSJON

Digital vold har en tydelig kjønnsdimensjon. Ifølge FRAs rapport³⁴ fra 2023, som fokuserer på hatefulle innlegg på sosiale medier, **utsettes kvinner for mer netthets enn andre marginaliserte grupper** (dvs. personer av afrikansk opprinnelse, jøder og romfolk). En amerikansk studie viser at 33 % av kvinner under 35 år rapporterer at de har blitt seksuelt trakassert på nettet, sammenlignet med 11 % av menn.³⁵ GREVIO³⁶ påpeker at både menn og kvinner kan oppleve tilfeller av vold, men at **kvinner er betydelig mer utsatt for gjentatte og alvorlige former for misbruk**, både på og utenfor nettet.

Selv om alle kvinner med tilgang til digitale rom risikerer å bli utsatt for DV, **er det noen grupper som er spesielt sårbare.** Digitale former for kjønnsbasert VMK kan være spesielt uttalt for kvinner og jenter som utsettes for eller risikerer å oppleve **sammensatte former for diskriminering.** Dette kan forverres ytterligere av faktorer som blant annet **funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, politisk tilhørighet, religion, sosial opprinnelse, migrasjonsstatus, kjendisstatus og alder.**³⁷ Kvinner med offentlige roller, som feministiske aktivister, menneskerettighetsforkjempere, politikere og journalister, er også ofte mål for DV.³⁸

GJERNINGSPERSONER

DVMK kan begås av både menn og kvinner. Likevel er det **i de fleste tilfeller menn som står bak, enten de har en relasjon til offeret eller ikke.**³⁹ For eksempel er det flest menn som står bak seksuelt bildemisbruk.⁴⁰ **Det kan også være én eller flere gjerningspersoner.** Ettersom teknologi gjør det enkelt og raskt å spre skadelig

innhold, er det viktig å identifisere både **primære og sekundære gjerningspersoner.** Dette gjelder for eksempel hvis én person deler et intimt bilde uten samtykke (primær gjerningsperson) som deretter blir sett og delt av andre (sekundære gjerningspersoner).⁴¹

KONSEKVENSENE AV DVMK

DVMK blir ofte sett på som en mindre alvorlig form for kjønnsbasert vold (KBV). Samtidig kan det ha like alvorlige konsekvenser for kvinners helse og liv som fysisk og seksuell vold.

De offentlige, gjennomgripende, gjentakende og vedvarende aspektene ved DVMK, i tillegg til sammenhengen mellom vold på og utenfor nettet, **gjør at ofrene ofte lever i konstant frykt og usikkerhet.**⁴²

GREVIO fremhever **alvorlige psykologiske, økonomiske og sosiale konsekvenser av DVMK.** I tillegg til konsekvenser på individ- og samfunnsnivå er det **betydelige økonomiske kostnader forbundet med DVMK**, som helseutgifter på grunn av trakassering, ødelagte karrieremuligheter, tap av jobb og fravær. EPRS estimerer at de samlede kostnadene for enkeltpersoner og samfunnet som følge av netthets og digital personforfølgelse, ligger mellom 49 og 89,3 milliarder euro.⁴³

Konsekvensene er spesielt alvorlige for **kvinner som jobber innenfor politikk og journalistikk.** Kvinner i politikken reduserer sin politiske aktivitet, blir avskrekket fra å stille til valg og forlater stillingene sine tidligere enn planlagt.⁴⁴

Kvinnelige journalister rammes også hardt. Én studie viste at 30 % av de kvinnelige journalistene som ble intervjuet, sensurerte seg selv på sosiale medier som følge av DVMK. DVMK begrenser kvinners deltakelse i offentlige og ledende samfunnsroller; **kvinner blir kneblet, diskreditert og sensurert.**

JURIDISK OG POLITISK RAMMEVERK FOR DVMK

INTERNASJONALT NIVÅ

Både FN og Europarådet har tatt opp DVMK på **internasjonalt nivå**. Det viktigste juridiske verktøyet mot DVMK er Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (**Istanbul-konvensjonen**).⁴⁶ **EU tiltrådte Istanbul-konvensjonen i juni 2023, seks år etter at den ble undertegnet, slik at konvensjonen trådte i kraft for EU 1. oktober 2023.**⁴⁷ Til tross for dette er det fem EU-medlemmer⁴⁸ som fortsatt ikke har ratifisert den.

Selv om konvensjonen ikke spesifikt nevner DVMK, omfatter den, som definert i artikkel 2, vold begått i digitale rom og gjennom IKT. I tillegg gjelder artiklene om seksuell trakassering (art. 40) og forfølgelse (art. 34) også for DVMK. Konvensjonen må tolkes i lys av **GREVIOs Generelle anbefaling nr. 1**,⁴⁹ som kategoriserer DVMK som en form for kjønnsbasert vold (KBV), som omfattes av Istanbul-konvensjonen.

EUROPEISK NIVÅ

Det viktigste juridiske verktøyet i **EU er direktiv 2024/1385 om bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner**,⁵⁰ som ble vedtatt av Europaparlamentet og Europarådet i april 2024. Dette direktivet inneholder fire artikler som omhandler DVMK: artikkel 5 om deling av intimt eller manipulert materiale uten samtykke, artikkel 6 om digital personforfølgelse, artikkel 7 om netthets og artikkel 8 om digitale oppfordringer til hat

eller vold. Direktivet fastslår også rettighetene til ofre for alle former for VMK og DV, samt retningslinjer for å beskytte disse ofrene.⁵¹

Direktivet kan betraktes **som et viktig tiltak for å beskytte kvinner og jenter mot vold**. Det markerer en **tydelig forbedring** ved å innføre regler for ulike former for DV.⁵² En av styrkene ved direktivet er at det omfatter VMK både i og utenfor den digitale sfæren i **ett og samme verktøy**. I tillegg omfatter det både tilfeller der offeret kjenner gjerningspersonen (f.eks. forfølgelse og trakassering) og tilfeller der offeret ikke kjenner gjerningspersonen (f.eks. hat, deepfakes osv.).

Til tross for sine styrker **er direktivet ikke uten begrensninger, og det har vært gjenstand for kritikk**. For eksempel refererer artikkel 5-8 til **forsettlig opptreden**, noe som skaper juridiske utfordringer fordi intensjonen bak handlingen må bevises. Dette legger en **tung bevisbyrde på ofrene for DV**, spesielt med tanke på kompleksiteten i teknologiene som brukes til å begå DV, og i tilfeller der ofrene har begrensede IKT-ferdigheter. I tillegg refererer artikkel 5, 6 og 7 til **«alvorlig skade»**. Dette skaper rettslig usikkerhet for ofrene, ettersom det overlates til domstolene å avgjøre ved skjønn om handlingene er straffbare. Denne formuleringen avslører en manglende forståelse av skadevirkningene av DV.⁵³

Videre refererer artikkel 5 og 7 til å gjøre visse materialer **«offentlig»** tilgjengelig gjennom IKT. Betragtning 18, som gjelder artikkel 5, overlater

tolkningen av begrepet «offentlig» til dommerens skjønn basert på omstendighetene og teknologien som brukes, noe som **for eksempel kan utelukke Whatsapp-grupper**. Betraktning 26, som gjelder artikkel 8, sier derimot at «offentligheten» bør forstås som et **ubegrenset antall brukere**. Den bredere betegnelsen «andre sluttbrukere», som foreslått av Europaparlamentet, ville derfor vært å foretrekke, slik EWL også har påpekt.⁵⁴

Artikkel 5(b) om deling av manipulert materiale uten samtykke har også et begrenset omfang; den gjelder kun materiale der personen ser ut til å være «involvert i seksuelle aktiviteter». Dette utelukker nakenbilder, slik at en stor del av seksuelle digitale forfalskninger havner utenfor direktivets anvendelsesområde. I tillegg kan definisjonen av «seksuelle aktiviteter» variere betydelig fra land til land, noe som skaper forvirring.

Unntak knyttet til «ytringsfrihet» og «frihet for kunst og vitenskap» i artikkel 5 og betraktning 20 er også bekymringsverdig, ettersom disse kan brukes til å rettferdiggjøre deling av intimt materiale uten samtykke. Dette kan undergrave artikkelen ved å overlate til domstolene å avgjøre hvorvidt det er kriminelt å dele intime bilder uten samtykke. EWL mener at vi må unngå å bruke ytringsfrihet til å rettferdiggjøre hat og kjønnsdiskriminering på nettet.⁵⁵

Artikkel 23 i direktivet om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner pålegger **rask fjerning av skadelig materiale**. Dette tiltaket støtter opp under et annet viktig verktøy i den digitale sfæren, nemlig **EUs forordning om digitale tjenester (DSA)**.⁵⁶ **Denne forordningen, som ble vedtatt**

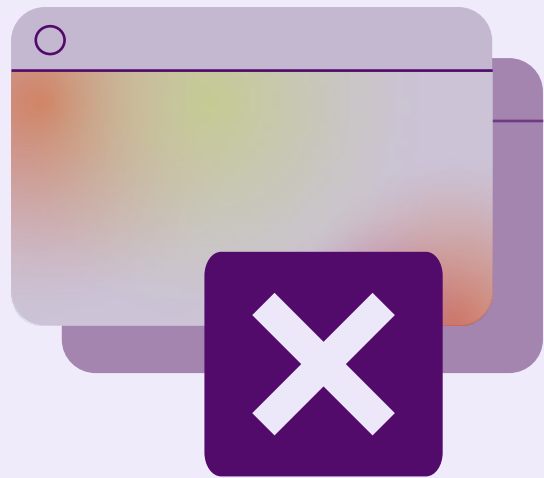
i oktober 2022, har som mål å skape et tryggere nettmiljø for brukere og selskaper i EU. Den legger frem klare ansvarsområder for nettplattformer og sosiale medier; tar for seg ulovlig innhold og produkter, hatefulle ytringer og desinformasjon; og skaper åpenhet gjennom bedre rapportering og tilsyn.

Ifølge noen eksperter,⁵⁷ er tiltakene i **DSA med på å anerkjenne omfanget og skadevirkningene av seksuelt bildemisbruk. KBV regnes som ett av de største risikoområdene**, og her jobber Europakommisjonen nå med å opprette **spesifikke kategorier**.⁵⁸ **En annen positiv utvikling i DSA er at Europakommisjonen i desember 2023 valgte å definere tre pornografinettsteder (Pornhub, XVideos og Stripchat) som svært store digitale plattformer (VLOP)**.⁵⁹ Dette innebærer strengere krav til åpenhet og beskyttelse av barn.

FØLGENDE JURIDISKE VERKTØY GJELDER OGSÅ FOR DVMK:

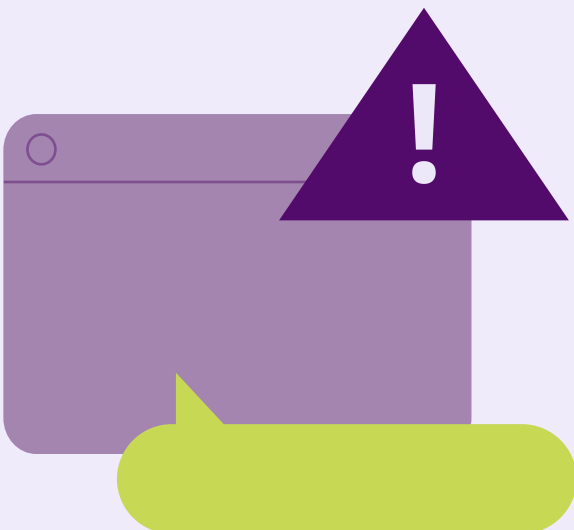
- **EU-forordningen om kunstig intelligens**⁶⁰ vedtatt av Europaparlamentet 13. mars 2024. Selv om denne loven kan brukes til å redusere noen av risikoene ved misbruk av KI, inkludert «deepfakes», refererer den ikke eksplisitt til DVMK. Dertil inneholder den kun generelle referanser til likestilling.⁶¹

- **Direktivet om ofres rettigheter**⁶² (Direktiv 2012/29/EU), som fortsatt er under revisjon i 2024, fastslår at alle ofre for kriminalitet (inkludert DV) og deres familiemedlemmer skal anerkjennes og behandles med respekt og uten diskriminering, basert på en individuell tilnærming som er tilpasset offerets behov.

- **Direktivet om forebygging og bekjempelse av menneskehandel**⁶³ (Direktiv 2011/36/EU)⁶⁴ som ble oppdatert i april 2024, omfatter menneskehandel begått eller muliggjort med IKT, inkludert internett og sosiale medier, som en skjerpende omstendighet ved seksuell utnyttelse.

- **Personvernforordningen**⁶⁵ (forordning (EU) 2016/679), innebærer en «rett til sletting», også kjent som «retten til å bli glemt». Selv om denne forordningen ikke spesifikt omtaler DV, kan den brukes til å beskytte ofre (f.eks. ofre for deling av intime bilder uten samtykke) og åpner for sanksjoner mot både den som deler innhold uten samtykke og utgiveren av slikt materiale.⁶⁶

Direktivet kan betraktes som et viktig tiltak for å beskytte kvinner og jenter mot vold.

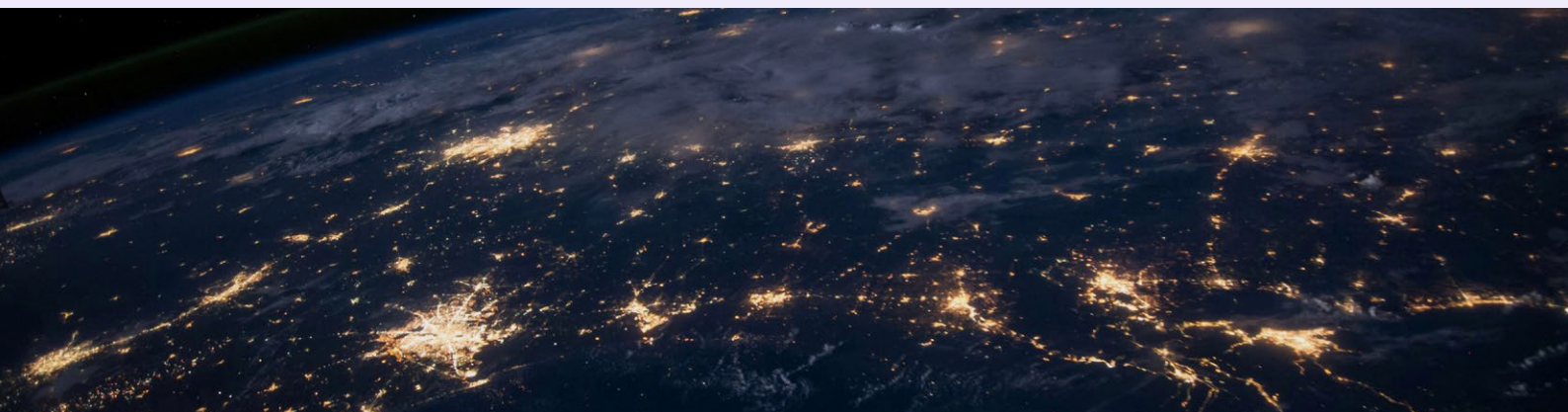
NASJONALT NIVÅ

Noen av EUs medlemsstater har tatt viktige skritt de siste fem årene for å forebygge og bekjempe ulike aspekter av DVMK.⁶⁷ For eksempel har **Frankrike** gjort det straffbart med digital mobbing mot kvinner og jenter. **Slovenia og Polen** har gjort det kriminelt å drive forfølgelse både på og utenfor nettet. **Italia** har gjort det straffbart å drive ulovlig spredning av seksuelt eksplisitte bilder og videoer. **Østerrike** har innført lovgivning med nye verktøy for å håndtere hatefulle ytringer på nettet. **Estland** bruker «digitalt politi» til å håndtere hatefulle ytringer og trakassering på nettet. Og **Irland** innførte i 2021 en lov mot trakassering, skadelig kommunikasjon og lignende overtredelser som straffer deling av intime bilder uten samtykke med opptil 10 års fengsel.⁶⁸ Utenfor EU **har Storbritannia nylig vedtatt tiltak som gjør det ulovlig med digital blotting og annet ulovlig innhold på nettet** gjennom Online Safety Act, som fikk kongelig godkjenning i 2023.⁶⁹

UTFORDRINGER

Her er noen av de viktigste utfordringer som har blitt identifisert på området:

- **Manglende bevissthet om alvoret** forbundet med DVMK, hvilket bidrar til **underrapportering**.
- Det finnes fortsatt **ingen felles definisjon av DVMK** på europeisk og internasjonalt nivå. Det betyr at **juridiske og statistiske definisjoner av DV varierer** på tvers av ulike land og organisasjoner. I tillegg er de fleste definisjonene **kjønnsnøytrale og tar ikke hensyn til sammenhengen mellom vold på og utenfor nettet**.
- Teknologisk utvikling gjør at **lovverket omkring DVMK blir raskt utdatert**.
- **Mangelen på data om DVMK** forsterkes ytterligere av at eksisterende **data ofte ikke er oppdelt** etter kjønn, alder, funksjonsnedsettelse, relasjon mellom offer og gjerningsperson eller andre relevante faktorer.
- **Underrepresentasjon av kvinner i IKT-sektoren gjør at kjønnsdimensjonen uteblir fra produkter** som nettspill og plattformer for virtuell virkelighet, der DVMK er økende.
- Det er **lite bevissthet om DVMK blant sentrale aktører** som dommere, påtalemyndigheter, politi, helsepersonell og lærere, som ofte **mangler tilstrekkelig opplæring og spesialkompetanse**.
- **Sosiale medier og digitale plattformer er ikke alltid effektive** når det gjelder å fjerne ulovlig og skadelig innhold. **Rapporterings-systemene** på disse plattformene er ofte lite brukervennlige, noe som gjør at ofrene ikke vet hvem de skal henvende seg til for hjelp.

TILTAK FOR Å BEKJEMPE DVMK

Det er identifisert tiltak både i og utenfor EU, hvor sistnevnte er kategorisert ut fra omfang og fokus. Her er ett eksempel for hvert tiltak:

► **Kompetansebygging:** I Slovenia ble det arrangert seminarer og opplæring for politi og dommere for å styrke deres kompetanse i å etterforske og straffeforfølge DVMKJ. En håndbok med retningslinjer for håndtering av DVMK-saker ble også utarbeidet og distribuert til alle slovenske politistasjoner, påtalemyndigheter og domstoler.⁷⁰

► **Bruk av nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner:** Nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner spiller en viktig rolle i bekjempelsen av DVMK, spesielt fordi de har mandat til å etterforske saker om hatefulle ytringer på nettet. I Belgia har instituttet for likestilling anmeldt en sosial medieplattform for å nekte å fjerne intime bilder som ble publisert uten samtykke.⁷¹

► **Forebygging:** En studie⁷² som ble finansiert av Social Sciences and Humanities Research Council (SSHRC) og Canadian Heritage, viser at digital kompetanse blant unge kan være nyttig for å håndtere den økende strømmen av desinformasjon forbundet med «deepfakes» og kunstig intelligens. Studien fokuserer på hvordan ungdom oppfatter virkningen av «deepfakes» og deres evne og vilje til å motvirke desinformasjon.

► **Involvering av ofre:** The Reclaim Coalition to End Online Image-based Sexual Violence⁷³ er et globalt nettverk av ledere som forsøker å styrke den globale innsatsen mot bildebasert seksuell vold på nettet gjennom felles initiativer innenfor beslutningspåvirkning, politikk, teknologi og støttetjenester for ofre. Koalisjonen bruker uttrykket «lived experience experts» for å beskrive personer med førstehåndserfaring om bildebasert seksuell vold. På denne måten gir de en stemme til ofrene, slik at de kan dele sine erfaringer.

► **Hjelpetelefon:** Access Now Digital Security Helpline hjelper kvinner i risikozonen for DV med å skape bedre digitale sikkerhetsrutiner og tilbyr nødhjelp til kvinner som utsettes for angrep. De har en døgnåpen hjelpetelefon som tilbyr teknisk assistanse og rådgivning til frivillige organisasjoner og aktivister, medieorganisasjoner, journalister, bloggere og menneskerettighetsforkjempere.

► **Bekjempelse av hat og sjikane på nett:** #StopFisha⁷⁴ er en fransk feministisk frivillig organisasjon som bekjemper nettsjikane. Den ble opprettet som en støtte for ofrene, og for å varsle om nettsjikane under COVID-19. Etter hvert som bevegelsen vokste, ble #StopFisha en frivillig

organisasjon som nå bekjemper alle former for kjønnsbasert og seksuell digital vold.

► **Spesialiserte støttetjenester:** Flere land er i ferd med å opprette spesialiserte politienheter med inngående kunnskap om DVMK for å sikre effektiv politietterforskning og støtte til ofre. Slike enheter blir stadig vanligere i Latin-Amerika. For eksempel har det føderale politiet i Mexico en kriminalteknisk avdeling som er ansvarlig for etterforskning av digital kriminalitet, inkludert DVMKJ. Både det nasjonale politiet i Colombia og det føderale politiet i Brasil har lignende eller tilsvarende avdelinger.⁷⁵

► **Fjerning av skadelig innhold:** Storbritannias Revenge Porn Helpline (RPH) jobber med å forhindre at folk blir utsatt for deling av intime bilder uten samtykke. Siden opprettelsen har RPH støttet tusenvis av ofre, og de har lykket med å fjerne over 200 000 intime bilder fra nettet, med en suksessrate på over 90 %.⁷⁶

ANBEFALINGER

Følgende anbefalinger er basert på grundige litteraturstudier, gjennomgang av juridiske og politiske dokumenter og intervjuer med interessenter. De generelle anbefalingene gjelder for alle interessenter på DVMK-området, mens de spesifikke anbefalingene gjelder for EU-institusjoner og medlemsstater.

GENERELLE ANBEFALINGER

Myndiggjøre ofrene: Det er viktig å lytte til ofrenes perspektiver og inkludere dem i utviklingen og implementeringen av programmer, retningslinjer og tjenester knyttet til DVMK. Ofre opplever ofte å få skylden, men det ikke er kvinners ansvar å forhindre DV. Det er behov for en helhetlig tilnærming som bruker juridiske verktøy til å beskytte ofrene og forhindre DV, og som oppfordrer de store teknologiselskapene til å ta ansvar. Det er også nødvendig med en koordinert innsats for å utfordre sexisme og kulturelle normer slik at ofrene ikke blir gjort til syndebukker.

Flere kvinner i teknologibransjen: Det er avgjørende å sikre kvinners deltakelse i utformingen av kjønnsensitive produkter. Dette innebærer blant annet å utvikle teknologi som ikke seksualiserer kvinner, samt å etablere trygge og tilgjengelige rapporteringsmekanismer og støttetilbud.

Tettere samarbeid mellom flere interessenter: Ved å styrke samarbeidet mellom flere ulike interessenter, som EU-aktører, medlemsstater, te-

knologiselskaper, frivillige organisasjoner, ofre for DVMK, nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner og kvinneorganisasjoner, kan DVMK bekjempes mer effektivt gjennom partnerskap og koordinerte tiltak. Slik kan man også unngå overlapping og mangler ved eksisterende tiltak. Det er viktig med kontinuerlig kunnskapsutveksling og samarbeid mellom sentrale aktører, blant annet ved å lære av land som har mer avanserte systemer for å håndtere DVMK.

Stille krav til teknologisektoren, spesielt sosiale medier og digitale plattformer: Sosiale medier og digitale plattformer må ansvarliggjøres i kampen mot DVMK. Teknologiselskapene må være proaktive og handle raskt og effektivt ved å overvåke og fjerne hatefulle ytringer, sexistisk og kvinnefiendtlig innhold, samt andre former for DVMK. I tillegg må de styrke samarbeidet med politiet for å håndtere DVMK på en god måte. De må også tilby effektive ressurser som hjelper brukerne med å gjenkjenne og gripe inn mot digitale overgrep. Kort sagt er det behov for større åpenhet og ansvarlighet, raskere fjerning av ulovlig innhold, økt sikkerhet gjennom design og forebygging. Disse

kravene må stilles til teknologiselskaper, digitale plattformer og sosiale medier, inkludert pornografnettsteder.

Anerkjenne sammenhengen mellom pornografi og VMK: EWL ønsker å fordømme pornoindustrien og rette søkelyset mot de enorme økonomiske gevinstene som pornoindustrien genererer i samarbeid med prostitusjonsvirksomheter. EWL oppfordrer EU og medlemsstatene til å anerkjenne pornografi som en form for VMK.

ANBEFALINGER TIL EU-INSTITUSJONER

Samordne definisjoner og kategorier av DVMK i EU og på tvers av EU-institusjonene for å eliminere forskjellene mellom nasjonale rettssystemer, som hindrer effektiv beskyttelse, straffeforfølgelse og datainnsamling. Så langt er EIGE den eneste institusjonen som har forsøkt å samordne juridiske og statistiske definisjoner av DVMK.⁷⁷ EIGEs definisjoner bør tas i bruk av alle EU-institusjonene.

Utvikle retningslinjer og indikatorer for innsamling av data om DVMK: EU bør utvikle klare retningslinjer og indikatorer for å støtte medlemsstatene i deres innsats for å samle inn data om DVMK, slik EIGE allerede gjør.

Forbedre direktivet om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner og utvide omfanget: Direktivet er et viktig verktøy for å beskytte kvinner mot de viktigste formene for DVMK, men det kan likevel forbedres ytterligere. Gitt sammenhengen mellom DV og voldtekt, bør direktivet henvise til voldtekt som sex uten frivillig samtykke. Henvisninger til forsettlig og «alvorlig skade» bør fjernes, ettersom de pålegger offeret en urimelig bevisbyrde. Produksjon og spredning av porno-

grafisk materiale som viser seksuelle voldshandlinger, bør også inkluderes i direktivet, ettersom dette er en form for seksuell utnyttelse. Strafferammen bør utvides til å dekke alle former for bildebasert seksuelt overgrep, inkludert pornografi.

Oppdatere eksisterende EU-lovgivning til å omfatte kjønnsaspektet ved DV: Direktivet om ofres rettigheter bør oppdateres med artikler som spesifikt handler om kjønnsaspektet ved DV. Rammebeslutningen fra 2008 om bekjempelse av visse former for rasisme og fremmedfiendtlighet bør også revideres med henvisninger til kjønnsbaserte hatefulle ytringer gjennom IKT.

Effektiv håndhevelse av DSA: Europakommisjonen har myndighet til å håndheve og etterforske brudd på forpliktelsene under DSA. Det er avgjørende at de utøver denne myndigheten (samt ilegger bøter) på en effektiv måte i samarbeid med nasjonale digitale tjenestekoordinatorer for å sikre at digitale plattformer og mellomliggende tjenester overholder sine forpliktelser i henhold til DSA.

Innlemme DVMK i KI-loven: Med hensyn til økningen av seksuelle digitale forfalskninger («deep-fakes») og andre former for VMK gjennom KI, er det viktig å oppdatere EUs forordning om kunstig intelligens (KI-loven) med en helhetlig, kjønnsensitiv tilnærming til DV.

Utstedte løpende retningslinjer for nye former for DVMK: Med økningen av ulike former for DVMK gjennom kunstig intelligens, og det faktum at juridiske og politiske rammeverk ikke holder tritt med utviklingen innenfor IKT, er det viktig at EU utsteder løpende retningslinjer for effektiv håndtering av de nyeste formene for DVMK.

Kulturell systemendring er nødvendig for å bekjempe DVMK fra både et kjønnsperspektiv og et interseksjonelt perspektiv, som en del av et voldskontinuum.

ANBEFALINGER TIL MEDLEMSSTATER

Samordne nasjonale definisjoner av DVMK med kjønnssensitive EU-definisjoner: Medlemsstatene bør innføre EUs samordna definisjoner og kategorier av DVMK i sine egne juridiske og politiske rammeverk og statistiske systemer for å sikre innsamling av sammenlignbare data på tvers av landegrenser.

Samle inn regelmessige og nyttige data om DVMK: Med utgangspunkt i artikkel 11 i Istanbul-konvensjonen og artikkel 44 i direktivet om vold mot kvinner bør medlemsstatene samle inn data om DVMK som er sammenlignbare, differensierte og av høy kvalitet, i henhold til EIGEs retningslinjer.

Ratifisere og implementere Istanbul-konvensjonen: Denne konvensjonen er et sentralt verktøy for å beskytte kvinner mot alle former for vold, inkludert DVMK. Derfor er det viktig at alle medlemsstatene implementerer den. Med utgangspunkt i GREVIOs anbefaling nr. 1 bør medlemsstatene sørge for at det digitale aspektet ved VMK blir anerkjent i nasjonale strategier, programmer og handlingsplaner mot VMK som en del av en helhetlig tilnærming til bekjempelse av alle former for vold.

Styrke forebygging i bred forstand: Det er viktig å takle kjønnsstereotyper og sosiale normer på et bredere samfunnsnivå, blant annet ved å styrke kvinners posisjon i samfunnet. Medlemsstatene bør øke bevisstheten blant fagpersoner om ulike manifestasjoner og konsekvenser av DVMK.

Forebygging og bevisstgjøring om DVMK bør også integreres i undervisningen fra tidlig alder, både for gutter og jenter.⁷⁸ EWL anbefaler også i sin rapport,⁷⁹ å innføre obligatorisk undervisning i sex og samliv fra et feministisk perspektiv.

Det er viktig å gi menn og gutter innsikt i de ulike formene, alvorlighetsgraden og konsekvensene av DVMK. Kulturell systemendring er nødvendig for å bekjempe DVMK fra både et kjønnsperspektiv og et interseksjonelt perspektiv, som en del av et voldskontinuum.

Kriminalisere DVMK i henhold til direktivet om vold mot kvinner: Medlemsstatene oppfordres til å kriminalisere de viktigste formene for DVMK i henhold til artikkel 5 til 8 i direktivet om vold mot kvinner, samt å oppdatere lovgivningen i takt med teknologisk utvikling. I gjennomføringsfasen bør medlemsstatene gå utover minimumsstandardene for beskyttelse som er fastsatt i direktivet.

Overvåke og håndheve etterlevelse av DSA:

Nasjonale digitale tjenestekoordinatorer må effektivt overvåke og håndheve etterlevelse av DSA. Dette innebærer ileggelse av bøter og, i særlig alvorlige tilfeller, begrensning av brukernes tilgang til tjenesten.

Sikre ansvarlighet: Medlemsstatenes lover og retningslinjer bør sikre at gjerningspersoner og teknologiselskaper holdes ansvarlige, også i tilfeller av DV på tvers av landegrenser. Effektiv håndheving av det juridiske rammeverket for DVMK er avgjørende.

Gi ofrene bedre tilgang til rettsmidler: Det er viktig å sikre lett tilgjengelige og trygge rapporteringsmekanismer både på og utenfor nettet, slik at kvinner kan rapportere om DV. Informasjon om rettslige muligheter og andre rettsmidler bør gjøres lett tilgjengelig for ofrene.

Tilbys spesialiserte støttetjenester: Det er viktig å styrke kapasiteten til tjenesteleverandører fra ulike sektorer, slik at de kan ta hensyn til DVMK og møte ofrenes unike behov. Spesialisert IKT-støtte bør tilbys gjennom tilstrekkelig finansiering og ressurser. Alle relevante fagpersoner bør få obligatorisk og kontinuerlig opplæring om digitale former for VMK, slik at de kan bistå kvinner uten å påføre sekundær skade eller retraumatisering.

SLUTTNOTER

¹EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

²European Women's Lobby (EWL) (2017), #HerNetHerRights, Mapping the state of online violence against women and girls in Europe <https://www.womenlobby.org/Read-and-share-HerNetHerRights-Resource-Pack-Report>

³Europaparlamentets forskningstjeneste (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

⁴EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

⁶Ibid

⁷World Wide Web Foundation (2021), Online Gender-Based Violence and Abuse: Consultation Briefing. [https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

[feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

⁸Europakommisjonen, Rådgivende komité for like muligheter for kvinner og menn (2020), Opinion on combatting online violence against women, Brussels. https://commission.europa.eu/document/download/eae53eb9-ca88-4fc0-8a6e-51e771c96f68_en?filename=opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

⁹Professor Liz Kelly var den første som etablerte begrepet «continuum of violence» (voldens kontinuum) i sin bok Surviving Sexual Violence (1. utg.) (1988). Polity.

¹⁰Europaparlamentets forskningstjeneste (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

¹¹UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

¹²Ibid

¹³The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/>. Spørreundersøkelse med 45 land og et utvalg på 100 svar for hvert land.

¹⁴Begrepet «deepfake» er en sammensetning av uttrykket «deep learning» (som refererer til en metode innenfor kunstig intelligens) og «fake», som betyr forfalskning. Begrepet oppstod i 2017 da en person på nettstedet Reddit brukte det til å referere til bilder og videoer han manipulerte med KI for å sette inn ansiktene til kvinnelige kjendiser i pornografiske videoer uten deres samtykke. Siden dette ordet ble skapt av en overgriper, foretrekker EWL å bruke begrepet «seksuelle digitale forfalskninger», som foreslått av Mary Anne Franks, professor ved George Washington University Law School og president samt direktør for teknologilovgivning i Cyber Civil Rights Initiative, en ideell organisasjon som jobber for å bekjempe overgrep og diskriminering på nettet. Dette begrepet egner seg bedre til å gjenspeile ofrenes erfaringer og det feministiske perspektivet. Likevel har vi, for klarhetens skyld og med hensyn til den opprinnelige kilden, i noen tilfeller beholdt referansen til «deepfakes» i parentes i denne rapporten.

¹⁵Europaparlamentets forskningstjeneste (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. Studien refererer til «non-consensual pornographic deepfakes» (pornografiske deepfakes uten samtykke), men EWL foretrekker å bruke begrepet «seksuelle digitale forfalskninger». [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

¹⁶World Economic Forum (2024), The Global Risk Report 2024. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

¹⁷Ibid. EPRS-studien (2021) refererer til «non-consensual pornographic deepfakes» (pornografiske deepfakes uten samtykke).

¹⁸Patrini, Georgio (2019), Mapping the Deepfake Landscape. Sensity. Rapporten refererer til «material depicting pornography» (materiale som viser pornografi), men EWL foretrekker å bruke uttrykket «materiale som viser nakenhet eller seksuelt eksplisitte handlinger». <https://giorgiop.github.io/posts/2018/03/17/mapping-the-deepfake-landscape/>

¹⁹Ibid

²⁰Europaparlamentets forskningstjeneste (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

²¹Monash Lens (2022), Sexual assault in the metaverse is part of a bigger problem. <https://lens.monash.edu/@politics-society/2022/07/22/1384871/sexual-assault-in-the-metaverse-theres-nothing-virtual-about-it>

²²Informasjon gitt av en representant for DG Connect (intervju gjennomført 16.02.2024).

²³Rothermel, A.-K. (2023), The role of evidence-based misogyny in antifeminist online communities of the 'manosphere'. Big Data & Society, 10(1). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20539517221145671>

²⁴Baron & Straus (1984), in Mary Anne Layden. Pornography and Violence: a new look at research, 2009. <https://www.socialcostsof.pornography>

[com/Layden_Pornography_and_Violence.pdf](https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-10/Accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en_0.pdf)

²⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-10/Accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en_0.pdf

²⁶Hicks, J. (2021), Global evidence on the prevalence and impact of online gender-based violence (OGBV).

²⁷The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/> Spørreundersøkelse med 45 land og et utvalg på 100 svar for hvert land. https://opendocs.ids.ac.uk/articles/report/Global_Evidence_on_the_Prevalence_and_Impact_of_Online_Gender-based_Violence_OGBV_/26428096?file=48181987

²⁸FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) (2014), Violence against Women: An EU-wide survey – Main results report, Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

²⁹FRA (2021), Crime, Safety and Victims' Rights – Fundamental Rights Survey. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

³⁰HateAid (2021), Boundless hate on the internet – Dramatic situation across Europe. [https://hateaid.org/wp-content/](https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf)

[uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf](https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf)

³¹Ibid

³²Bumble (2023), Bumble Backs Law to Ban Cyberflashing in 27 Countries. <https://bumble.com/en/the-buzz/bumble-backs-law-to-ban-cyberflashing-27-countries-eu-europe>

³³Ipsos (2021), Les Français et le cyberharcèlement Ampleur du phénomène, conséquences, préoccupations et idées reçues. <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-12/Enquete%20Ipsos-Meetic.pdf>

³⁴FRA (2023), Online content moderation current challenges in detecting hate speech. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-online-content-moderation_en.pdf

³⁵Pew Research Centre, (2021), The state of online harassment. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>

³⁶GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Europarådet, Strasbourg <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

³⁷The global partnership (2023), Technology-Facilitated Gender-Based Violence: Preliminary Landscape Analysis. <https://www.gov.uk/government/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-preliminary-landscape-analysis>

³⁸UNESCO (2020), Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>

³⁹Ibid.

⁴⁰Henry, N., McGlynn, C. ve diğerleri (2020), Image-based Sexual Abuse, A Study on the Causes and Consequences of Non-consensual Nude or Sexual Imagery. <https://www.routledge.com/Image-based-Sexual-Abuse-A-Study-on-the-Causes-and-Consequences-of-Non-consensual-Nude-or-Sexual-Imagery/Henry-McGlynn-Flynn-Johnson-Powell-Scott/p/book/9780367524401>

⁴¹UN Expert Group (2023), Technology-facilitated Violence against Women: Towards a common definition Report of the meeting of the Expert Group 15-16 November 2022, New York, USA. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/expert-group-meeting-report-technology-facilitated-violence-against-women>

⁴²United Nations Population Fund (UNFPA) (2021), Making all spaces safe Technology-facilitated Gender-based Violence. <https://www.unfpa.org/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-making-all-spaces-safe>

⁴³Ibid.

⁴⁴The European Liberal Forum (2021), Violence Against Women In European Politics https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/01/violence-against-women-in-european-politics_final.pdf

⁴⁵Posetti, J., et AL. (2021). The chilling: Global trends in online violence against women journalists. UNESCO Research Discussion Paper. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377223/PDF/377223eng.pdf.multi>

⁴⁶Europarådet, Konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbul-konvensjonen). <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

⁴⁷Europaparlamentet (2023), EU accession to the Istanbul Convention, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA\(2023\)739323_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA(2023)739323_EN.pdf)

⁴⁸Bulgaria, Tsjekkia, Ungarn, Litauen og Slovakia.

⁴⁹GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Europarådet, Strasbourg. <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

⁵⁰EU-direktiv 2024/1385 om bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401385

⁵¹Europarådet (2024), Violence against women: Council and European Parliament reach deal on EU law. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/violence-against-women-council-and-european-parliament-reach-deal-on-eu-law/>

⁵²Rigotti, C. and Al. (2023), Towards an EU criminal law on violence against women: The ambitions and limitations of the Commission's proposal to criminalise image-based sexual abuse. Published in: New Journal of European Criminal Law. <https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/92354738/20322844221140713.pdf>

⁵³EWL (2023), Priorities for the Trilogues: Rape must be made an offence under the Directive on violence against women. <https://www.womenlobby.org/EWL-Priorities-for-the-interinstitutional-negotiations?lang=en>

⁵⁴Ibid.

⁵⁵Ibid.

⁵⁶Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

⁵⁷Professor Clare McGlynn (2022), Image-Based Sexual Abuse, Pornography Platforms and the Digital Services Act. <https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/ImageBasedAbuse-and-DSA-Expert-Opinion-McGlynn-and-Woods-17-Jan-2022.pdf>

⁵⁸Disse underkategoriene tilsvarer former for DV som kan rapporteres av brukere, som digital personforfølgelse, netthets, digital blotting, hat, deling av bilder uten samtykke osv.

⁵⁹Europakommisjonen (2023), Commission designates second set of Very Large Online Platforms under the Digital Services Act.

https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-designates-second-set-very-large-online-platforms-under-digital-services-actTXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG

⁶⁰Regulation (EU) 2024/1689 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

⁶¹Intervju med en representant for DG Connect gjennomført 16.02.2024.

⁶²Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0029>

⁶³Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0036>

⁶⁴Ibid.

⁶⁵Regulation (EU) 2016/679 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

⁶⁶EIGE (European Institute for Gender Equality) (2022), Combating cyber violence against women and girls, Vilnius, Vilnius.

⁶⁷Europarådet (2022), No space for violence against women and girls in the digital world.

